

Samorzędy tracą co roku 7 miliardów złotych

wczoraj, 18:25

Proponowane przez rząd zmiany w ustawie o VAT odbiorą samorządowi terytorialnemu co roku kwotę 7 mld zł.

Założenia nowelizacji ustawy o podatku od towarów i usług przyjęte niedawno przez rząd, spowodują utratę przez samorząd terytorialny co najmniej 7 mld zł w przyszłym roku. Dlaczego? Otóż projektuje się dość skomplikowane przepisy nakazujące podatnikom w przypadku zakupu towarów i usług, które jednocześnie związane są z działalnością gospodarczą podlegającą opodatkowaniu, jak i wykorzystywane są dla innych celów, konieczność uzgodnienia z naczelnikiem urzędu skarbowego sposób obliczenia tej części podatku naliczonego, która będzie podlegać odliczeniu.

Te nowe „proporcje” mają mieć indywidualny charakter, odzwierciedlając w każdym przypadku udział wydatków podatnika, które są wyłącznie związane z czynnościami podlegającymi opodatkowaniu, w tym oczywiście również czynnościami zwolnionymi od podatku. Podatnicy będą składać w tej sprawie wnioski, a naczelnicy urzędów skarbowych będą wydawać postanowienia „w przedmiocie uznania sposobu określenia proporcji”. Co ciekawe, wniosek ten mógłby dotyczyć również przeszłości, czyli lat 2010-2014, z wyjątkiem okresów, które są już objęte postępowaniem kontrolnym (podatkowym lub skarbowym) oraz postępowaniem podatkowym lub sądowo-administracyjnym. Zastosowanie tej nowej proporcji dla danego roku będzie również wiązało się – po jego upływie – z obowiązkiem korekty podatku naliczonego, bo jej wielkość będzie mogła ulec zmianie.

Dlaczego przepisy te spowodują istotę zmniejszenia odliczenia podatku naliczonego przez jednostki samorządu terytorialnego, co spowoduje utratę tak dużych kwot? Odpowiedź jest bardzo prosta: zgodnie z uchwałą NSA (IFPS 9/10) oraz wydanymi w tym samym duchu interpretacjami urzędowymi dyrektorów izb skarbowych np. z 14 lipca 2014 r. (IBPP3/443-372/14/EJ) z 14 lipca 2014 r. (IPTPP1/443-263/14-5/MG) z dnia 19 lutego 2013 r. (IPTPP1/443-950/13-4/MG) w przypadku nabycia towarów, które jednocześnie służą działalności gospodarczej oraz czynnościom spoza zakresu tego podatku, podatnikowi przysługuje prawo do odliczenia całości podatku naliczonego. Jest to pogląd ugruntowany w praktyce skarbowej, a jednostki samorządu terytorialnego korzystają zeń odliczając całość podatku naliczonego, mimo że wydatki mają tylko niewielki związek z działalnością gminy jako podatnika (np. wynajem sal). Co ciekawe, proponując wprowadzenie powyższych rozwiązań projektodawcy nawet nie zająknęli się o tym problemie, mimo że przecież dyrektorzy izb skarbowych upowszechnili ten pogląd działając w imieniu ministra finansów. Czyli „tylnymi drzwiami” chce się ograniczyć uprawnienia ogółu podatników, w tym głównie jednostek samorządu terytorialnego, którym dość pochopnie przyznano te uprawnienia na podstawie wspomnianej już uchwały NSA. Strata wyniesie w skali roku szacunkowo ok. 7 mld zł, a może nawet więcej.

Czy tego rodzaju propozycje tuż przed wyborami samorządowymi są dobrym politycznie pomysłem? Z punktu widzenia budżetu państwa oczywiście tak, bo dziś – dzięki powyższym interpretacjom – zwroty podatku naliczonego, które otrzymują jednostki samorządu terytorialnego, są wyjątkowo duże. Znam przykłady, że gmina otrzymała ten zwrot z tytułu zakupu energii elektrycznej do budynku urzędu gminy tylko z tego powodu, że raz w miesiącu jedna z sal tego budynku była wynajmowana za kwotę 100 zł + VAT. Nastąpi więc redystrybucja środków wewnątrz sektora finansów publicznych na niekorzyść samorządu terytorialnego. Nie chcę w tym momencie wchodzić w spór prawny, czy wystarczy nałożyć na podatnika obowiązek uzgodnienia owej proporcji z naczelnikiem urzędu skarbowego, czy jednak trzeba zmienić samą zasadę wynikającą z ustawy, która wprost nakazuje tylko częściowe odliczenie podatku od towarów i usług w przypadku, gdy zakup dotyczy jednocześnie działalności gospodarczej oraz np. czynności urzędowych jednostki samorządu terytorialnego.

Na marginesie pragnę dodać, że całość powstałego tu zamieszania wynika moim zdaniem z błędu popełnionego przez NSA w cytowanej na wstępie uchwale: rząd powinien dążyć do jej zmiany, a nie wprowadzać tego rodzaju nowelizacji ustawy. Jedno jest pewne: po uchwaleniu tych przepisów sytuacja finansowa jednostek samorządu terytorialnego ulegnie istotnemu pogorszeniu w sposób trwały, co odczuje pośrednio lub bezpośrednio każdy z nas.